

POGRANIČNA STRUČNA RADIONICA –
Socijalna aktivacija
Varaždin, 19. 02. 2020.

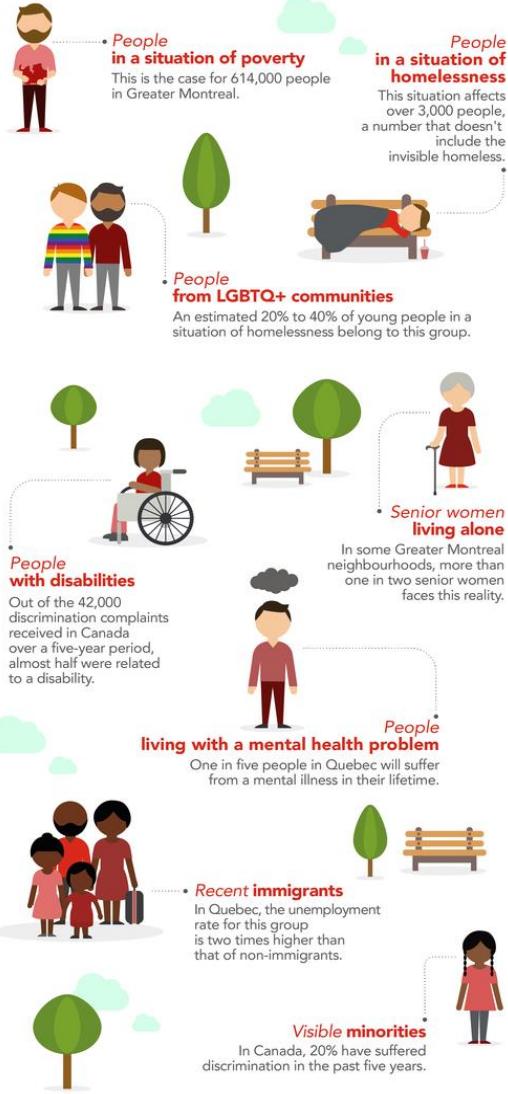
Socijalna isključenost – nezaposlenost – mentalno zdravlje

Mirjana Vincek-Škvorc,
prof.psih.

Socijalna isključenost

- „kišobranski pojam“
- najčešće povezana sa siromaštvom, nezaposlenošću, nejednakosti

Who are the most socially excluded groups?



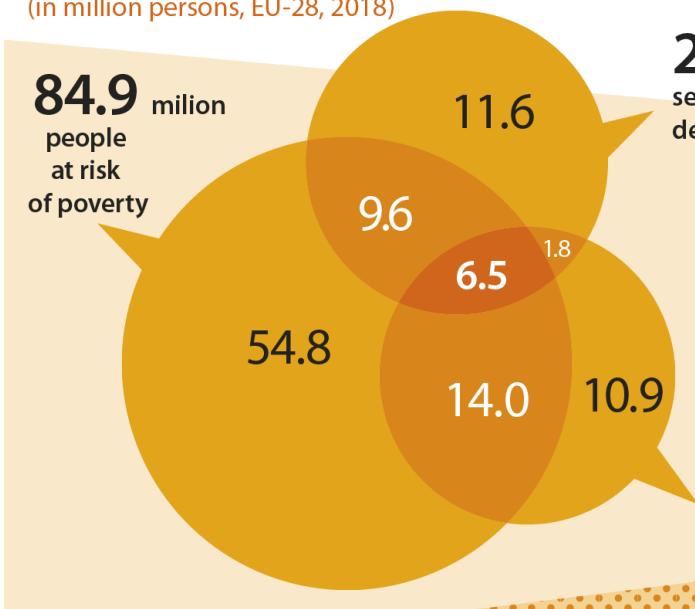
Socijalno isključeni

- pojedinci ili skupine koji (više) ne sudjeluju u ključnim procesima društva i smanjuju svoje društvene kontakte
- članovi društva koji:
 - **ne mogu (a željeli bi)** participirati u normalnim aktivnostima društva
 - onemogućeni čimbenicima izvan njihove kontrole

NEZaposlenost - ključna varijabla socijalne isključenosti

People at risk of poverty or social exclusion

(in million persons, EU-28, 2018)



29.4 million
severely materially
deprived people

33.2 million
people living
in a household
with low
work intensity



21.7%

of people in the EU-28
at risk of poverty
or social exclusion

Note: 2018 estimated data.

Source: Eurostat (online data code: ilc_pees01 and ilc_peps01)

ec.europa.eu/eurostat

Što ću biti kad odrastem?

- kakvo je značenje posla u životu pojedinca?
- suvremeno društvo uređeno na način da posao predstavlja jedan od središnjih aspekata ljudskog života



Funkcije zaposlenja

- Ekonomска
- Socijalna
- Psihološka
- Izvor identiteta



Dugotrajna nezaposlenost



- može biti psihološki destruktivna
- gubitak zaposlenja = među 10 najstresnijih životnih događaja

Psihološka dobrobit pojedinca

- mogućnost kontrole
- mogućnost upotrebe vještina
- ciljevi i izazovi koje pred nas postavlja okolina
 - raznolikost i dinamičnost
 - jasnoća okoline
 - dostupnost novca
 - fizička sigurnost
 - socijalni kontakti
 - položaj u društvu

Kako utječe nezaposlenost?

- pretpostavka da gubitak posla ograničava pristup ovim značajkama
 - negativne posljedice po psihičko i fizičko zdravlje
- postojanje drugih resursa ili poticaja okoline mogu potencijalno nadoknaditi izgubljene prednosti posla
 - ne mora biti efekata na zdravlje

Razlike

- među nezaposlenima postoje razlike u stupnju u kojem osjećaju negativne posljedice nezaposlenosti
- moguće djelovanje:
 - zaokupljenosti radnom ulogom
 - raspolaganje kapacitetima za suočavanje
 - kognitivne procjene
 - strategija suočavanja
 - ljudskog kapitala
 - demografskih čimbenika

Posljedice nezaposlenosti na dobrobit pojedinca

- sniženo samopoštovanje
- psihički nemir
- anksioznost
- depresija
- nezadovoljstvo životom
- percepcija povećanog financijskog napora
- pesimistično gledanje na budućnost
- društvena izolacija
- gubitak pozitivnog statusa u društvu koji donosi plaćeni posao
- postaju objektom različitih predrasuda
- osjećaj stigmatiziranosti

Ali...

- upravo osobe s nižom razinom psihičkog zdravlja prve pronalaze novi posao
 - objašnjenje: slabiji kapaciteti suočavanja sa situacijom koja se interpretira ugrožavajućom mogu dovoditi do prihvatanja manje poželjnih i kvalitetnih poslova
- osobe boljeg psihičkog zdravlja i s boljim resursima za suočavanje vjerojatno će duže ustrajati u potrazi za kvalitetnijim radnim mjestom

Socijalna podrška – zaštitni faktor

- uključuje puno više od same prisutnosti drugih ljudi - obuhvaća odnose u kojima se razmjenjuje emocionalna podrška, povratne informacije, upute, pomoć i vrijednosti
- manjak socijalne podrške izlaže osobe povećanom riziku za pojavu različitih fizičkih i psihikih poremećaja
- kritična skupina nezaposlenih upravo ona s manjom socijalnom podrškom



Područja djelovanja

- podrška i pomoć socijalno isključenim osobama
- smanjivanje rizika za socijalnu isključenost



POVEĆANJE
ZAPOŠLJIVOSTI LJEĆENIH OVISNIKA

PROJEKT
P U Z Z L E

Inkluzivno volonterstvo

- inkluzivno volontiranje naslanja se na koncept socijalne inkluzije - podrazumijeva uključivanje osoba iz društvenih skupina u riziku od socijalne isključenosti u aktivno i ravnopravno sudjelovanje u društvenom, kulturnom, ekonomskom i pravno-političkom životu
- najzastupljenije skupine inkluzivnih volontera u organizacijama:
 - dugotrajno nezaposlene osobe srednje životne dobi (55,7%),
 - osobe s invaliditetom (44,3%),
 - starije osobe i umirovljenici (38,6%).
 - nešto manje zastupljeni: pripadnici nacionalnih manjina, seksualne manjine, maloljetne osobe, osobe s nižim stupnjem obrazovanja
 - najmanje zastupljeni: beskućnici (4,3%), bivši prijestupnici (4,3%) i bivši ovisnici (2,9%)

*primjeri inkluzivnog volontiranja korisnika odgojnih domova u Hrvatskoj

Podrška i osnaživanje za mlade nezaposlene žene

- u sklopu projekta Za rad spremne
 - ciklusi **radionica podrške i osnaživanja za mlade nezaposlene žene** u dobi od 18 do 30 godina, koje su van sustava obrazovanja
 - Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) izdao priručnik namijenjen svima koji/e žele provoditi radionice s mladim nezaposlenim ženama u svrhu poboljšanja njihovih vještina i mogućnosti u traženju posla

<https://www.libela.org/razgovor/6372-predrasude-koje-trebamo-razbijati-u-svjetu-rada/>

Otklanjanje predrasuda

- „posao mogu naći samo ako imam vezu“
- „ne mogu naći posao jer nemam radnog iskustva“
- „intervjuer će dati sve od sebe da mi pokaže da nisam dobar kandidat“

...



Otklanjanje predrasuda

- „žene više vremena provode na bolovanjima i roditeljskim dopustima nego na poslu“
- „zapošljavanje osoba s invaliditetom za poslodavce predstavlja veći trošak nego korist“
- „starije osobe nisu sposobne usvojiti nova znanja i vještine potrebne za rad“
- „zapošljavanje osoba drugačije seksualne orijentacije unosi nelagodu među ostale zaposlenike“
- „dugotrajno nezaposlene osobe ulažu manje napora u pronašlasku posla da bi produžile razdoblje u kojem ne moraju raditi“

Poboljšanje mentalnog zdravlja

- psihološka prva pomoć
- stručna podrška i liječenje

PRISTUPI

